

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 96

Číslo: 36

4. září 2016

Cena: 8 Kč

Kurz pro akolyty

Kurz pro akolyty, pořádaný plzeňskou diecézí Církve československé husitské, je určen pro laiky, kteří se chtějí více, kvalifikovaněji a efektivněji zapojit do života náboženské obce, eventuálně se připravit na kandidaturu jáhenského svěcení, ale i pro duchovní, kteří si rádi osvěží témata, probíraná na vysoké škole, nebo získají nové praktické informace spjaté se současnou dobou.

Obsah kurzu: Kurz je rozdělen na praktickou, teoretickou část a písemnou část. Témata jednotlivých setkání: Poslání jáhenské a kněžské služby v CČSH. Příprava bohoslužeb, pohřbu, svatby a dalších praktických částí svátostného života církve. Minimum církevního práva (ústava, organizační řád, hospodářský řád, řád duchovenské služby, CIC, práva jiných církví). Slavnost večeře Páně a její význam v CČSH, úvod do Starého a Nového zákona, Denní modlitba církve, Pastorační nemocných a vězňů, Úvod do přípravy kázání, Teologické kompendium, Liturgická hudba a zpěv etc. Kurz je tříletý, termín zahájení: 24. 9. Další informace a přihláška na webu církve v rubrice Nabídka a na webu Plzeňské diecéze. **red**

Společně zvládneme víc

Zveme na II. odbornou hospicovou konferenci, kterou pořádá plzeňská diecéze CČSH pod záštitou hejtmána Plzeňského kraje V. Šlajse a rektora Západočeské univerzity M. Holečka.

Konference proběhne v plzeňském hotelu Angelo 22. 9. od 9 do 16 hodin. Je věnována profesionálům v oblasti doprovázení umírajících: pracovníkům hospiců, mobilních i stacionárních, lékařům a zdravotním sestřím, pracovníkům odborů sociálních a zdravotnických služeb, pracovníkům v domovech pro seniory a pečovatelských domech, studentům a vyučujícím lékařských a sociálních oborů... Bližší informace a program na webu církve a u Mgr. Lenky Hanusové, ředitelky úřadu plzeňské diecéze CČSH, e-mail: kancelar@plzenskadiocese-csch.cz, tel.: 775 541 400.

II. ODBORNÁ HOSPICOVÁ KONFERENCE

Plzeň - 22. září 2016

společně zvládneme víc

Vážení a milí přátelé,

dovolet mi Vás co nejsrdčněji pozvat na druhý ročník hospicové konference, která se i letos bude věnovat ožehavým tématům doprovázení umírajících.

Je mi velikou ctí a radostí, že i letos přivítáme na naší konferenci vážené a milé hosty. Pan profesor Pavel Pafko přednese svůj příspěvek na téma eutanázie a hospicové péče. Ekonomka a publicistka Ilona Švihlíková promluví o vnímání naší současné společnosti. Ředitel prachatického hospice Robert Huneš nás zavede do významu humoru v hospicové péči. Psycholožka Laura Janáčková nás seznámí s postupy psychologické podpory umírajících. Ředitelka domácího hospice Ondrášek nás uvede do problematiky doprovázení umírajících dětí a mladistvých. Z uvedených škál témat, kterým se na letošní konferenci chceme věnovat, je patrné, že půjde o zajímavé a poutavé setkání, které nás může v mnohém obohatit. Podtitulem II. odborné hospicové konference v Plzni je „Společně zvládneme víc“. Chceme tím vyjádřit naše přesvědčení, že česká společnost se již nesmí více atomizovat. Věřící i nevěřící lidé musí začít spolupracovat na proměně společnosti v komunitu, která je otevřená, zná své možnosti a limity, je ochotná navzájem se podporovat a začít vnímat, že jeden potřebuje druhého. Že i slabí, nemocní, handicapovaní i další nás mnohému učí a naši povinnosti je poskytnout jim v této zemi důstojné místo, bezpečí a podporu. Těším se na setkání s Vámi.

ThDr. Filip Štojdl, plzeňský biskup
Církve československé husitské

Na návštěvě v Olomouci

Olomoucká náboženská obec Církve československé patřila od roku 1920 mezi nejpobornější na Moravě. Tomu odpovídá i velkoryse projektovaný Husův sbor z roku 1926, který plní také funkci hlavního diecézního (katedrálního) kostela. V současnosti čítá farnost zhruba 1000 matrikových členů, přičemž na provoz a hospodaření přispívá sotva polovina a o dění ve sboru se zajímá desetina členské základny. Naše společenství má vysoký věkový průměr věřících, přesto však našlo do sboru cestu několik mladých rodin a konají se pravidelné bohoslužby a aktivity pro děti, výuka náboženství na faře a biblické hodiny pro dospělé. V červnu jsme měli první večeři Páně dětí.

Rovněž pravidelně pořádáme autobusové zájezdy do míst spjatých s křesťanskou historií. Vloni jsme byli na začátku prázdnin v Kostnici a letos v květnu na zájezdu po moravských synagogách. Věřící jsou pravidelně informováni o dění v obci ve farním zpravodaji, který vychází svépomocí každý měsíc. Rada starších, která je v čele sboru, se stará vedle dnes již předimenzované budovy sboru také o filiální kostelík v místní části Černovír. Dále provozujeme kolumbárium, díky kterému se nám daří být ekonomicky soběstační. Letos jsme navrátili střechu původní barevný nátěr, na který byli Olomoučané po léta zvyklí, a proto jsme k 90. výročí sboru přetřeli červenou

střechu na odstín evokující zoxidovanou měděnku. Dále postupně rekonstruujeme farní zázemí i byty, které k rozsáhlému objektu náležejí. Sbor se také snaží přispět do již tak bohatého kulturního života Olomouce a pořádá četné koncerty a komponované pořady (v minulosti např. Hradišťan, A. Strojček, J. Hartl a J. Tůma, Fr. Zahradníček a J. Potměšil). Ve spolupráci s ČRo Olomouc u nás proběhly koncerty M. Kubišové, Javorů a L. Filipové. Dodejme, že na faru takřka denně docházejí lidé v tíživé životní situaci, které neodmítáme a dle svých možností se jim snažíme pomoci. V budově kostela se také nachází čtyři byty, ve kterých poskytujeme sociální bydlení těm, kteří by jinak na tržní nájemné nedosáhli.

Jaroslav Křivánek

Pestrá Kalifornie

Když jsem se letos v létě chystala navštívit spolu s maminkou svého bratra v Kalifornii, projevila jsem přání poznat tamní náboženský život. Bratr se tomu smál a řekl, že bych si musela prodloužit pobyt o několik měsíců, abych stihla obejít všechny tamní kostely a modlitebny. „Na každém rohu“ je nějaký náboženský stánek. Slevila jsem tedy, že bych především ráda navštívila opravdovou gospelovou bohoslužbu a další výběr ponechám na mamince. Kalifornie je opravdu velmi pestrá země. Nejsou to jen přírodní krásy všeho druhu, ale je tu i různorodé obyvatelstvo, které sem přineslo pestrou kulturu, stravu i svá četná náboženství. A právě u tohoto bodu se chci zastavit.

Aby nám vyhověl, zahájil bratr průzkum. Oslovil na ulici dvě ženy černé pleti, zda by mu řekly, kam chodí do kostela. Uvedl je tím do rozpaků, protože si myslely, že je to zas nějaký neodbytný evangelizátor, kterých je v zemi spousta. Ale Martin vysvětlil, že čeká návštěvu z Evropy a chce ji zavést na bohoslužbu. Ženy hned ochotně ukazovaly cestu ke katolickému kostelu. „A kam chodíte vy?“ trval na svém Martin. Ukázaly na malý kostel přímo na rohu ulice.

Po přiletu do San Jose a po příjezdu do nedalekého Mountain View, kde bratr bydlí, jsme se napřed trochu aklimatizovaly a rozhlížely po okolí. Přesto naše první cesta na nedělní bohoslužbu vedla do poměrně vzdáleného města více na jihu, totiž do Monterey. Bylo to na doporučení přátel, kteří tam bydlí a kteří nás pozvali na návštěvu. Bazilika sv. Karla Boromejského je součástí Carmel Mission a vypadá starobyle. Po rekonstrukci získala

Interiér baziliky sv. Karla Boromejského
Foto: Wikimedia, Nheyob

svůj původní vzhled z doby kolem r. 1770, kdy zde začala misie španělských františkánů. Zakladatelem misie byl Junípero Serra, který byl vloni prohlášen za svatého. Jeho kanonizace se setkala s rozpaky u některých skupin lidí, kteří ještě po mnoha letech vnímají tuto misi jako násilnou a necitlivou vůči původnímu indiánskému obyvatelstvu.

Překvapilo nás, jak je tento kostel

Pokračování na str. 4

Chvála lži

At' mě všichni kritici roztrhají na cucky, já budu dneska chválit lež a činit poklonu té odvěké neřesti, kterou se snažíme dětem vytlouci z hlavy a pak jim sami předvádíme, že je téměř nemožné prožít jediný den bez její přítomnosti. Lež kraluje v našich vztazích a pravda sedává odstrčená v koutku a kdyby si lidé začali říkat pravdu do očí, myslím, že by nastal soudný den, to mi klidně věřte.

Redaktor v novinách povi, že příspěvek je bohužel příliš dlouhý, a proto ho nelze otisknout, ale pravda je jiná, on jenom nechtěl urazit jemnocit pisatele, a tak se vyhnul výrazům blábol a slepenec. Je to vlastně projev dobré vůle a zdvořilosti. Podobně se potkají dvě kamarádky a navzájem si vyseknu poklonu, jak že jim to sluší, a přitom si myslí: „Ty máš, panečku, ránu.“ A tak to jde napořád. Doma namlouváme babičce, že je štramanda, a víme dobře o jejím nádoru, učitelé lžou rodičům: „Víte, on ten váš hoch je poměrně nadaný, jen kdyby se víc učil.“ Lžeme despotickým šéfům v práci a taky milenkám. Jen si to promyslete a užasnete, kolik obyčejných lidí vyplodíme, třeba při silniční kontrole nebo v daňovém přiznání, a to jsem se ani slůvkem nezmínil o politice, ach jo.

Já ovšem nechci chvalořečit nízkost, přetvářku ani intriku, já vzdávám hold lži hrdinné, o které nám kdysi přednášel profesor Kubáč na Husově fakultě. Teda řeknu vám, už tahle věc se může někomu zdát krajně podivná - učit lidi lhát pod pláštěm odkazu Mistra Jana Husa - ale bylo to tak. Ten moudrý profesor nám to vysvětlil na vlastním případě, kdy ještě jako venkovský farář seděl v kanceláři v Počátkách a navštívili ho mocní páni od státní bezpečnosti a žádali, aby jim vydal matriku. A taková matrika, to byl vlastně soupis věřících lidí, který by v padesátých letech znamenal pro mnoho rodin, kde tajně křtili děti a podporovali církev, velké neštěstí. „Já žádnou matriku nevedu,“ pravil ten kněz a nemrkl přitom okem, „všechny jsme přece podle zákona vloni odevzdali na obec.“ Ti chlapi na něj chvilku koukali a pak řekli: „Doufáme, že říkáte pravdu, farář přece nesmí lhát,“ otočili se a odešli. A ten pan profesor se usmál a dodal: „Ta matrika ležela v šuplíku hned u mé nohy, ale pamatujte si, studenti, že láska je víc než pravda.“ A víc k tomu ani já neřeknu, přátelé tak milosrdné a chvályhodně lživé historie.

Jan Schwarz, NO Bratislava

Fasáda Portmonea - muzea Josefa Váchala v Litomyšli

Z kazatelského plánu

Šestnáctá neděle po sv. Duchu

Ty jsi, Hospodine, spravedlivý, přímý ve svých soudech. Nalož se svým služebníkem podle svého milosrdenství. ŽALM 119,137.124a

První čtení: Deuteronomium 30,15-20

Tužby pro dobu po Duchu svatém (IV):

1. Abychom v boji s pokušením a hříchem u Pána církve pomoc hledali a nalézali, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom byli uzdraveni z duchovní slepoty a moci Boží se otevřeli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, zahrň nás hojností své milosti, abychom nepodlehali svým špatným sklonům a drželi se tvého věčného zákona! Osвіт' nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Filemonovi 1-21

Evangelium: Lukáš 14,25-33

Verše k obětování: Daniel 9,19

Verše k požeňání: Lukáš 9,23

Modlitba k požeňání:

Panovníku Hospodine, dej, ať očištění tvým slovem a svátostmi cele se přimkneme k tobě, aby naše srdce byla prostoupena bratrskou láskou k našim bližním! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 3, 5, 97, 95, 185, 288, 293

Pojď sem, synu...

Začíná nový školní rok. S mnohými povinnostmi jak pro učitele, děti, ale i rodiče či prarodiče. Ovšem i pro církev, které je připomínáno, že u Boha je moudrost a síla. Práce ve školách je zvláště v dnešní době velmi důležitá, má dát mládeži nové rozhledy, vyzbrojit ji pro život. Na mnohých školách býval v průčelích nápis: „Pojď sem, synu, uč se moudrým být.“ Co je to ale pravá moudrost? Jistě – znát co nejvíce svět, jeho zákony, dějiny, tedy různá blouďení i veliké zápasy lidstva. Ale vědění samotné nestačí. Může se stát někdy i hrůzou, když není spravováno lidským srdcem. Opravdová moudrost znamená především po-

chopit poslání a úkol, který nám Bůh dal, rozumět, proč nás Bůh do tohoto světa postavil. A tomu se naučíme u Boha. Ano, teprve když všechno své vědění, umění a znalosti chápe-me jako hřívny, kterými máme v poslušnosti sloužit Božím cílům, pak najdeme své uplatnění. V takové škole Boží poslušnosti vyrůstali všichni Boží svědkové. Různé biblické postavy jdou před námi a je jim společná kázeň a poslušnost – to je také tajemství jejich velikosti a moudrosti. Nejinak je tomu i s Božími svědky našich dějin; Mistr Jan Hus, Jan Amos Komenský, Čeští bratři. Vždyť i ve známých Karafiátových Broučcích je první věcí po-

slušnost. V tomto ohledu jistě sami cítíme, jak našim rodinám mnoho schází, jak se ty naše dnešní rodiny liší od rodin našich předků, kterých se tak často dovoláváme. Když rodiče nechávají všechnu péči jen učitelům, zapominají, že největší odpovědnost před Bohem mají především oni. Dnes často vidíme, jak nezřídka si Bůh zvláštním způsobem probouzí a k sobě obrací své svědky. Ale proto odpovědnost církve za děti a mládež není menší. Všichni jsme voláni na počátku nového období k práci a dílu, aby naše děti vyrůstaly v prostředí živé lásky a víry. -czka (Z knihy „Milí posluchači – Slovo nejen na neděli“)

Nad Písmem

Následování

Šly s ním veliké zástupy; obrátil se k nim a řekl: „Kdo přichází ke mně a nedovede se zřici svého otce a matky, své ženy a dětí, svých bratrů a sester, ano i sám sebe, nemůže být můj učedníkem. Kdo nenechá svůj kříž a nejde za mnou, nemůže být můj učedníkem. Chce-li někdo z vás stavět věž, což si napřed neseďne a nespočítá náklad, má-li dost na dokončení stavby? Jinak – až položí základ a nebude moci dokončit – vysmějí se mu všichni, kteří to uvidí. To je ten člověk, řeknou, 'který začal stavět, ale nemohl dokončit.' Nebo má-li nějaký král táhnout do boje, aby se střetl s jiným králem, což nezasedne nejprve k poradě, zda se může s deseti tisíci postavít tomu, kdo táhne s dvaceti tisíci? Nemůže-li, vyšle poselstvo, dokud je protivník ještě daleko, a žádá o podmínky míru. Tak ani žádný z vás, kdo se nerozlučí se vším, co má, nemůže být můj učedníkem. Lukáš 14,25-33

Tento oddíl, nenutí jen k úvahám o našem rozhodnutí pro Krista, nýbrž obecně, k přemýšlení o našem zodpovědném rozhodování v jakýchkoli situacích našeho života.

Potkáváme zde Ježíše na cestě do Jeruzaléma. Nejde sám. Jdou za ním velké zástupy. Zřejmě od něho mnoho očekávají: nápravu poměrů v zemi, osvobození od okupantů, nastolení pořádku, vládu pevné ruky. Vkládají do něho velké naděje. Ježíš by toho mohl využít a v těchto nadějích je utvrzovat. Mohl by jim slibovat „hory doly“ – jak to činí mnozí současní populisté. Mohl by jim říkat, jak je to moudré, že se vydali právě za ním. Mohl je ujišťovat, že jejich naděje nezklame atd. Mohl by jim vykládat, tak jak to činí mnozí křesťané, jaké je to úžasné, že se rozhodli právě takto. Mohl jim barvitě líčit, jaká to bude radostná, krásná cesta, jak následování vyřeší okamžitě všechny jejich problémy. Mohl jim malovat budoucnost v nejrůžovějších barvách – cestu růžovou zahradou rovnou do ráje. Nečiní tak. Protože ví, že všechno je zcela jinak. Jako by chtěl zchladiť prvotní nadšení následovníků. Jako by je chtěl odradit od cesty za ním. Ježíš věděl dobře, že opravdové následování je

cesta bolestná a ne každý na to má. Cesta za Ježíšem není jen radostné juchání nad tím, že už jsem spasen. Je třeba poctivě zvážit, co to všechno obnáší. Je třeba opustit svoje touhy, přání, cesty, někdy i nejbližší lidi, vede-li jejich cesta jinudy. Je třeba zvážit, zda to stojí za to – sbalit si svých „pět švestek“ a jít. Je třeba zvážit, jako u každého rozhodování, své schopnosti. Věřím, že s pomocí Boží to zvládnou? Je mi jasný cíl, za kterým půjdu? Stojí mi ten cíl té cesty za všechnu námahu, trmácení a potíže z následování plynoucí? Není mi náhodou příjemnější krátký, pohodlný život a smrt než život věčný?

Především tu jde o znalost cíle. Když má člověk před sebou cíl, který mu stojí za to, na který se opravdu těší, třebas vzdálený (např. dovolená někde u moře, nebo setkání s milým člověkem), je schopen pro to obětovat čas, peníze, riskovat krach cestovní kanceláře, pád letadla, snášet mnohé útrapy a nejistoty cestování. Není-li jasný cíl, jeví se i cesta ze sousední ulice na nedělní bohoslužbu příliš obtížnou.

Kdysi jsem potkal dívku, několik let se rozhodovala ke křtu. Zvažovala, zda na to má. Poctivě žila s církví, žila v pravdě a čistotě, následovala Krista, jak jen uměla. A přece váhala. Dlouho se rozhodovala. Nedbala ani na řeči těch, co ji přesvědčovali, že už je nejvyšší čas. Nakonec se pokřtít dala. Dodnes je to žena velmi pevná ve víře, narodil se jí dva synové. Když se jim narodil, vzal je s sebou. Když se jim narodil, vzal je s sebou. Když se jim narodil, vzal je s sebou. Když se jim narodil, vzal je s sebou. Když se jim narodil, vzal je s sebou. Když se jim narodil, vzal je s sebou.

Otče náš, i já si kdysi vyprojektoval věž, stavěnou sice ke tvé slávě, ale, s lítostí přiznávám, i k slávě své. Náklad byl příliš velký a já jsem unavený a připadám si dnes tak trochu jako ten náš sbor - z ulice sice s fasádou, leč ze zadu nikdy neomítnutý (neboť kdysi dávno došly peníze) a uvnitř zející prázdnotou. Myslel jsem, že to zvládnou sám, trochu jsem na tebe pozapomněl a nyní mám strach, že ta věž bude další věží babilonskou nebo že se z ní stane obchodák či minaret... Prosím, vezmi to do rukou, zbav nás všeho, co nám brání být tvými dítkami, buď shovívavý a nepočítej nám naše viny, nedopušť, abychom byli závorou ke spáse těm, kteří tě v této neklidné, násilím čišící době ještě hledají, zbav nás únavy, strachu a všeho zlého, naplň nás radostí Ducha svatého, neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

L 14,25-33

mu o opravdovost, statečnost, výdrž v následování na cestách dobrých i zlých, životem i smrtí. Jde mu o čistý vztah lásky. Jde mu o to, aby celé to naše křesťanství nevypadalo jako ty naše honosné chrámy a kostely, budované s prvotní vervou a nadšením, kde pak nakonec zůstala nedostatečná věž či neomítnutá fasáda a v neděli prázdné lavice.

Ježíš nepotřebuje davy fanoušků, fandících dnes jemu a zítra třebas Alláhovi nebo nějakému jinému bohu. Milejší mu je jeden Šimon, který mu pomůže poponěžit kříž než tlupa jásajících charismaticků, mizíciích ve světě při prvních potížích. Sám někdy váhám, pochybuji, zda jsem se zodpovědně rozhodl, zda jsem si vybral cestu, na kterou stačím, zda ta cesta neměla vést někudy jinudy. Často jsem nucen se na své cestě rozhodovat mezi větším a menším zlem a jsem z toho znechucen. Zklamávám se sám v sobě ve spoustě základních věcí, které nezvládám, ač bych je zvládat měl. Drží mne však naděje, že ukřižovaný a vzkříšený Ježíš mě má rád takového, jaký jsem, že on je ten projektant i stavitel svého domu a že mi včas řekne, ať třeba přidám cement do malty, aby to všechno nespadlo... Někdy váhám a opoždíuji se na složitých křížovatkách života, ale věřím, že stačí zavolat, chytout se jeho ruky a vše bude v pořádku... Amen.

Ti, kdo žijí jen z vlastních sil, nemohou se líbit Bohu. Vy však nejste živi ze své síly, ale z moci Duchu, jestliže ve vás Boží Duch přebývá. Kdo nemá Ducha Kristova, ten není jeho. (Ř 8,8-9)

Václav Žďárský

Lidský život je určen k ubývání

Anna Lukešová: Z přednášky na konferenci o paliativní péči v Prachaticích 22. dubna 2016

Pokračování z minulého čísla

Kaplan není psychoterapeut ani nedoporučuje alternativní postupy. Kaplan doprovází duchovní život a podporuje pacienta, aby unesl své břímě.

Spiritualita je vlastní všem lidem, nejen věřícím. Mnozí lidé o ní za normálních okolností nijak zvlášť neuvažují, jiní ji ztotožňují s filozofií či církví. Dojde-li k emočnímu stresu, strachu z bolesti, z nejasné budoucnosti či úmrtí, každý hledá odpovědi na své touhy po možném nalezení rovnováhy a klade si nové otázky smyslu života a toho, co člověk odkazuje svým nejbližším.

Spiritualita je všem přístupná (není intelektuální dovedností), neboť je součástí toho, co tvoří lidství. Každý člověk ji prožívá svým jedinečným tvůrčím způsobem jako vztah s někým či něčím, co je intimně vnitřní a zároveň transcendentní. Spiritualitu je možné sdílet. Obecně srozumitelnou hodnotou, která otvírá cestu k dalším hodnotám, je skutečná láska, ve které člověk vychází za hranice svého egoismu a nezištně se otevírá a dává druhým. (A. Opatrný) Skrze tuto hodnotu upřímného vztahu se lze připojit k prožívání a hledání vztahu s „něčím“ – hlubiny duše, osud, nebo s „někým“ – koho tušíme, ale neumíme pojmenovat, s nejhlubším tajemstvím, s Bohem. Tyto nepř-

stupné hloubky života se vyjadřují ve slovech, v příbězích vlastního života, v jeho směřování, ziscích a ztrátách. V tom se ozřejmí a otevřou tajemství života, jeho jistot, vztahů, hodnot. I ten, kdo o těchto hodnotách neumí mluvit, tyto rozměry má. Klíčem k jejich otevření je nalezení důvěry ve sdílení, lásku, v upřímný vztah. Znovu se tu objevuje fakt, že lidé mohou odmítat církev, ale ne nutně Boha. Jen nevědí, co si vůči němu mohou a mají dovolit, protože nevědí, jak si ho představit.

Očekává se, že upřímný vztah a zájem mají příbuzní a známí, kteří do nemocnice přicházejí. Ale protože jsou emočně dotčeni bolestnou skutečností, trápí se a nevědí, co nemocným, a zejména těžce nemocným, vlastně říci. Utěšují je, že to bude dobré, že vypadají dobře, musejí být trpěliví atp. Jenže slova povzbuzení: Klid, neboj se, nemysli na to, bude zas dobře, nefungují. Nemocní nemají klid; procházejí vyšetřeními a vedle fyzického vypětí musejí zvládat i duchovní nejistoty. Nemají-li možnost mluvit o svých obavách a slzách, klesají na mysl. Mívají výčitky, když se neuzdravují tak rychle, aby mohli hlásit po každé návštěvě zlepšení, bojí se, že přidělávají starosti a jsou přitěží pro ty, kteří jim přece přejí jen dobré. Nejistota a smutek jsou pak na obou stranách. Zdravotníci

nemají čas sdílet všechny duchovní strasti svých pacientů. Čelí požadavkům administrativy, samotné léčby, vysvětlují a odpovídají očekávání rodiny, musí ustát nevrlost pacienta. Ostatně jejich profesionální odborností je léčení těla. Kaplan jim v této situaci pomáhá svou odborností. Na odděleních, kde už lékaři natolik přijali kaplany, že je automaticky volají k potřebným pacientům, je to k oboustrannému prospěchu. Ale stále se stává, že někdo z personálu vstoupí do pokoje v průběhu rozhovoru a začne přerovnávat léky či utírat stolek a pochopitelně naruší důvěrný hovor.

Nemocný se potřebuje vyrovnat s tím, co prožil, co chtěl a co ne a co může dál udělat. Neptá se ani tak „proč“ jsem nemocný, ale spíše „co teď“ a „co dál“. Individuální přístup a jistota zpovědního tajemství vzbuzuje důvěru k nalezení a vyřešení toho, co je bolestné v hloubce duše. Kaplan je ten, koho má nemocný na své straně. Bere vážně duchovní potřeby nemocného, uznává jejich jedinečnost a oprávněnost. Proto nemá předem daný postup pomoci. Pomáhá k jistotě, že nemocný není sám. Ani kaplan neví, jak se bude situace vyvíjet; ale je ten, kdo zůstává a sdílí se s nemocným. Nedává rady a nepoučuje. Připojuje se k vnímání světa pacienta, neřídí jeho myšlení ani citění. Je to dlouhá cesta od prvních setkání, kdy lidé se strachem říkají: „Co po mně chcete? Já nepotřebuji poslední pomazání, já chci ještě žít!“ k důvěrnému sdílení.

Dokončení příště

tvím jednotlivých diecézí měla svou pozornost zaměřit směrem k poskytování paliativní péče i péče o seniory, v plánování svých diakonických aktivit by měla církev vzít tuto společenskou poptávku v úvahu. Máme Domov U Spasitele a Horizont - poskytovající péči o seniory, nikoliv paliativní péči – i těchto zařízení je ale pořád málo!

• Současně upozorňujeme na skutečnost, že na diakonii a misi v ČČSH není žádným procentem pamatováno v klíči „restitučních peněz“. Péče o potřebné by však měla patřit k základním služebnostem církve.

Domníváme se, že bychom těmto podnětům měli v církvi věnovat dostatečnou pozornost.

Pokusme se nyní shrnout základní údaje o eutanazii a stavu péče o umírající v ČR. Slovo eutanazie je odvozeno z řečtiny (eu znamená dobrý a thanatos smrt) – mělo by se tedy jednat o dobrou smrt. Dle světové lékařské asociace je eutanazie „vědomé a úmyslné provedení činu s jasným záměrem ukončit život jiného člověka za následujících podmínek: subjektem je kompetentní, informovaná osoba s nevyлčitelnou chorobou, která dobrovolně požádala, aby její život byl ukončen; jednající ví o stavu této osoby a o jejím přání zemřít a páchá tento skutek s prvořadým úmyslem ukončit život této osoby; a skutek je proveden se soucitem a bez osobního zisku.“

Tolik tedy definice. Dodejme pouze, že někdy se eutanazie dělí na aktivní a pasivní, což je zavádějící. Pasivní eutanazii je nazýváán přístup k nemocnému, který je terminálně nemocen a další léčení by mu přinášelo jen zbytečné utrpení – v tom případě je možné od dalšího léčení ustoupit a neprodukovat dobu umírání. Tento přístup je obecně přijímán a neměl by pro něj být výraz eutanazie vůbec používán.

A teď přijde ta nejdůležitější otázka. Je takové usmrcení nemocného člověka, jak je popsáno ve výše uvedené definici, opravdu „dobrá“ či důstojná smrt? Není velká podpora uzákonění eutanazie v ČR dána spíše neznalostí, strachem, a především tím, že je u nás málo dostupná a rozvinutá paliativní péče, při které je terminálně nemocným či umírajícím poskytována všestranná péče a pomoc – především od bolesti fyzické, ale i bolesti sociální, duševní i duchovní? Analýzy žádostí o eutanazii ukazují, že hlavní důvody jsou obavy ze ztráty důstojnosti, unavenost životem, pocit osamělosti či strach z toho, že terminálně nemocní či umírající budou zátěží pro ostatní. Ale lidská důstojnost není přece založená na diagnóze či fyzickém a psychickém stavu člověka, ale na skutečnosti, že jsme součástí lidského společenství a z pohledu víry pak samozřejmě, že jsme všichni Bohem povoláni k životu jako jeho obraz, že jsme všichni děti Boží. Hodnota a důstojnost lidského života spočívá právě ve vztahu k Bohu. Lidé se často potřebují ujistit, že jejich důstojnost nebude utrpením a bolestí ohrožena – ale tady je potřeba říci, že tyto problémy eutanazie stejně neřeší – ta, na rozdíl od paliativní péče – pouze zkracuje život, který ještě mohl být naplněn. Lidský život je věřícími vnímán

jako dar, za nějž je člověk odpovědný dárce, tedy Bohu Stvořiteli, a základním vztahem k tomuto daru i dárce je vděčnost. Ta pak nutně vede k pokoře. Život si člověk nemůže nijak vytvořit či zasloužit, a není tedy výlučně v naší pravomoci. Teologická etika nemůže přitakat tomu, že by kterýkoli člověk racionálně hodnotil, zda pokračování konkrétního života má či nemá smysl, zda stojí či nestojí za zachránění a udržování.

Podle názoru expertů z Centra paliativní péče (M. Loučka, A. Houska: Expertní stanovisko k návrhu zákona o důstojné smrti) eutanazie neslouží k zajištění bezbolestného a důstojného konce života, ale spíše k povýšení autonomie a práva rozhodovat o svém životě nade všechny ostatní principy. Ve všech vyspělých zemích, i v těch, kde je možnost eutanazie uzákoněna (Belgie, Holandsko, Švýcarsko), je paliativní péče na velmi vysoké úrovni. Tak tomu u nás není – v hospicích umírají méně než 3 % pacientů a specializovaná paliativní péče v nemocnicích téměř neexistuje. Za těchto okolností by legalizace eutanazie byla velmi nezodpovědná. Pokud je pro trpícího pacienta eutanazie jedinou volbou, jak utrpení uniknout, je to zoufalá situace.

A nazývat tuto volbu „důstojnou smrtí“ je hrubě manipulativní přístup, využívající křehkost a zranitelnost vážně nemocných a jejich rodin. Eutanazie není řešením žádného problému umírajících, protože naprostá většina z nich doopravdy rukou lékaře zemřít nechce. Není řešením problému umírajících, ale snadným řešením problémů nás zdravých. Za eutanazii a jakési právo na ni se schováme my – naše společnost – je to naše vina, ostuda, selhání. A je na nás, zda ho budeme řešit ve smyslu skutečně dobré smrti pro pacienty. A tak by bylo na místě, aby se ti, kterým leží na srdci dobré umírání, místo zákona o eutanazii zasadili o urychlené nastavení podmínek pro rozvoj a financování mobilních hospiců a dalších zařízení a opatření, která by umožnila opravdu důstojné umírání. Jindřich Halama, morální teolog z ETF UK, k tomu napsal (*Evanĝelická teologie, lidská přirozenost a bioetika*; V: W. Drozenová a kol. *Etika vědy v České republice. Od historických kořenů k současné bioetice*. Filozofie, Praha, 2010, s. 273-5): „Žijeme v době, kdy je nebezpečí zpředmětnění života. Pokud by ve vztahu k životu začal vltéžit konzumní přístup, pokud by člověk začal konzumovat svůj život jako všechno kolem sebe, byl by to velký krok k oddílení. Tomu však církve nezabrání tím, že budou požadovat, aby byly některé možnosti zakázány, anebo odmítat nové terapie. Před tím nás všechny může spíše chránit poznání, že život je dar, že je nesamozřejmý, že žít je zázrak. A zázraky se nekonzumují. Ty se dějí. A církve (církve) by měla k tomuto poznání svými postoji i praktickými kroky přispívat.“

Ivana Macháčková

(S podporou, přispěním a souhlasem členů Sociálně-etické komise ÚR přítomných na posledním zasedání: Rudolfa Göbela, Gabriely Bjalové, Olgy Libalové, Oldřicha Nováčka, Ivy Pospíšilové a Marty Smolkové)

Z dopisů našich čtenářů

Vzpomínání

Ano, vzpomínám na své dětství i mládí prožívané v Církvi československé na západě Čech. Nezapomenutelná jsou táborová setkávání v Domově v Železně Rudě - tam jsme byli rodina i v tom, že sestry farářky a bratři faráři byli tety a strýcové. Tak nemohu zapomenout na tety Martu, Věru, Jáju, Evu s kytarou i loutnou, na Jitku v kuchyni, kde byl i strýc Josef, stejně jako strýc Vladimír, nebo Žanda. Tyto vzpomínky na žívou církev si už dlouhá léta obnovuji vždy o dovolené, kdy se na 14 dní vrátím do západních Čech, abych navštívila různá bohoslužebná společenství.

Ale jaké překvapení letos? Na mnohých místech fara zamčená, diecézní budova taktéž. Leckde bohoslužby už nejsou pravidelně. Jakoby se z živé rodiny církve stal spolek. To se s tím máme smířit? Jak bude žít církev za dalších deset - dvacet let???

Já se s tím nechci smířit, a proto se ptám - co s tím uděláme?

Toužím po tom, aby faráři byli opět služebníci, a ne zaměstnanci, a my laici těmi, kteří své potoky povedeme i doma k živé víře. Dnes bych ještě řekla - čiňme pokání a modleme se za Boží požehnání a služebnost. Sestersky i bratrsky zdraví Š. Tylšová

Proč NE eutanazii?

Koncem května t. r. podalo šest poslanců v čele s prof. Jiřím Zlatuškou (ANO) návrh zákona o důstojné smrti. Přestože vláda na svém zasedání koncem června návrh zákona odmítla (v parlamentních výborech ale bude zřejmě dále diskutován), znovu se v médiích rozvířila diskuse o eutanazii.

Ozvaly se hlasy pro i proti. Hlasy pro se odvolávají zejména na průzkumy veřejného mínění, které ukazují, že 65 - 70 % dotázaných je „spíše“ pro uzákonění možnosti asistované sebevraždy či eutanazie. Žádný hlas z církevních kruhů, které dřívější pokusy o schválení takového zákona označovaly za nepřijatelné, jsem tentokrát nezaznamenala. Ale ke kterým problémům by se církve měly vyjadřovat, když už ne k problémům týkajícím se života a smrti a hodnoty a důstojnosti každého lidského života?

Členové Sociálně-etické komise ÚR ČČSH (Rudolf Göbel, Gabriela Bjalková, Olga Libalová, Ivana Macháčková, Oldřich Nováček, Iva Pospíšilová a Martina Smolková), kteří se sešli na posledním zasedání komise dne 14. 6. 2016 (ostatní členové byli omluveni), se otázkou eutanazie a navrženého zákona zabývali a navrhli ÚR následující podněty k tomuto tématu:

- Život bereme jako Boží dar a nemáme právo jej svévolným jednáním ukončit.

- Řada z těch, kteří se vyslovují „spíše“ pro uzákonění eutanazie, tak možná činí kvůli podmínkám, za jakých se dnes u nás umírá. Vylepšení podmínek by umenšilo diskuzi a snížilo požadavky na eutanazii. Lidé se spíše než smrti bojí těžkého umírání.

- Jako církev jsme proti tomu, aby eutanazie byla uzákoněna. Naopak je nutné zabezpečit důstojné umírání, mít peníze na léky i na vzdělání lékařů a věnovat se i duchovní situaci člověka, nejen pouze tělesné.

- ČČSH nesmí tyto problémy odsunovat na vedlejší kolej.

- Tam, kde selhává stát i církev, se „ke slovu“ dostávají business instituce, které z takto nemocných tyjí, člověk se stává jejich obětí.

- Máme zkušenosti s péčí o seniory (Brno, Plzeňská diecéze). Nastává situace, kdy by církev prostřednic-

Zprávy

KRÁLOVÉHRADSKÁ DIECÉZE
Církev československé husitské

diecézní
KATEDRA

5. září 2016
Přednášková síň na foře
Ambrožova 728
Hradec Králové
9.00 pobožnost
10.00 přednáška

Mgr. Pavel Kolář, ThD., M.T.S.
Vztah k prvním církevním staletím
z pohledu liturgiky

Přihlášky posílejte na: dieceze.hradec@csstj.cz
Podpořeno z Fondu rozvoje Královéhradecké diecéze CČSH

Setkání třetího věku v Karlíně
V úterý 27. 9. v 15 hodin pořádá NO Karlín a Dialog na cestě ve spolupráci s MČ Praha 8 Setkání třetího věku. Tentokrát s aktivním členem naší církve Ing. Čestmírem Holečkem na téma **Energie kolem nás**. Ing. Holeček je dlouholetým pracovníkem v energetice. Seznámí nás zajímavým a poutavým způsobem s tím, co se musí stát, aby pro všechny byla k dispozici potřebná elektrická energie. ON

Literární soutěž O cenu Miloslava Švandrlíka 2016
Málokterý český humorista si získal takovou oblibu jako autor Černých baronů a řady dalších zábavných příběhů. Na jeho počest a k podpoře české humoristické tvorby ustavily Obec spisovatelů ČR a MČ Praha 11 literární soutěž O cenu Miloslava Švandrlíka. Soutěž se setkala se značným zájmem jak ze strany nakladatelství a spisovatelů samých, tak i čtenářské obce. Letos se konal již čtvrtý ročník, v němž přihlášené tituly vydané v r. 2015 pečlivě hodnotila šestičlenná odborná porota. Výsledky budou tak jako při minulých zdařilých finále CMŠ slavnostně vyhlá-

šeny v rámci Dni Prahy 11. Akce, na níž budou nejlepší humoristické knihy loňského roku odměněny, se uskuteční v pátek 16. září 2016 v 15 hod. v prostorách Chodovské tvrže na Jižním Městě. Důstojnému předání ceny a věcných odměn budou přítomni zástupci Prahy 11 a Obce spisovatelů s koordinátorkou soutěže dr. Olgou Nytrovou. Moderování se ujme MUDr. Radim Uzel, o hudební doprovod se postará zpěvák a spisovatel Jan Vodňanský, ukázky z vítězných prací přečte populární autorka Daniela Kovářová. Vstup pro veřejnost je volný.

Františka Vrbenská

Program divadla Mana

- 6. 9. (úterý) 18.30 h - Dernisáz výstavy „Letní obrazy“ Petry Makaloušové
- 8. 9. (čtvrtek) 18.30 h - První otevření básnické sbírky „Drsné trestí“ Jarmily H. Čermákové
- 9. 9. (pátek) 18 h - Garden party
- 16. 9. (pátek) 19.30 h - Vršovice jsou zlatý, řek' tatínek...
- 29. 9. (čtvrtek) 19.30 - Těšínské divadlo – Polská Scéna: Staré, dobré časy - pražská premiéra
Připravujeme na říjen:

- 5. 10. (středa) 19.30 h - Jako bychom dnes zemřít měli
 - 6. 10. (čtvrtek) 18 h - Vzájemná inspirace - Poezie Květoslavy Šindelářové a obrazy Varvary Divišové
- Husův sbor Vršovice, Moskevská 34/967, Praha 10 - Vršovice
www.vrsovicedivadlo.cz **red**

Koncerty u sv. Mikuláše

- 5. 9. - 20 hodin
Bach, Dvořák, Liszt, Gershwin
Prague Brass Ensemble
A. Bárta - varhany
- 6. 9. - 17 hodin
Händel, Bach, Telemann, Mozart
M. Hanzal - varhany
F. Bílek - trubka
- 7. 9. - 17 hodin
Bach, Mozart, Dvořák, Widor
B. Rabas - varhany
J. Jonášová - soprán
- 8. 9. - 17 hodin
Beethoven, Mozart, Händel, Vivaldi
Prague Mozart Trio
Š. Britvik - klarinet
M. Bydžovský - klarinet
P. Němeček - fagot
Y. Škvárová - mezzosoprán
- 9. 9. - 17 hodin
Bach, Pachelbel, Buxtehude, Franck
F. Šťastný - varhany
M. Laštovka - trubka
- 9. 9. - 20 hodin
Vivaldi, Mozart, Dvořák
Vivaldi orchestra Praga
V. Návrat - barokní housle
- 10. 9. - 17 hodin
Caccini, Bach, Vivaldi, Mozart
Z. Němečková - varhany
V. Likérová - soprán
- 10. 9. - 20 hodin
Vivaldi, Schubert, Dvořák, Gershwin
Consortium Pragense Orchestra
Š. Heřmánková - soprán
M. Laštovka - trubka
- 11. 9. - 17 hodin
Mozart, Händel, Vivaldi, Beethoven
Prague Mozart Trio
Š. Britvik - klarinet
M. Bydžovský - klarinet
P. Němeček - fagot
Y. Škvárová - mezzosoprán
- 11. 9. - 20 hodin
Bach, Dvořák, Liszt, Gershwin
Prague Brass Ensemble
A. Bárta - varhany

(Inzerce)

Z ekumeny

Pokračování ze str. 1

vytížen. Byla první červencová neděle a kromě místních přicházeli jistě i turisté jako my. Bohoslužby šly jedna za druhou a zřejmě všechny kostel zaplnily. Vděčně jsme sáhli po tištěném pořadu včetně biblických čtení. Zpěvník byl notovaný, a tak jsme se snažili připojit ke zpěvu lidu. Kromě varhan nás podporoval také smíšený pěvecký sbor. Starší kněz měl příjemný projev a při kázání přišel doprostřed mezi věřící. S potěšením jsme viděli, že mezi ministranty je jedna dívka – podle vzhledu Mexičanka. Mše probíhala tradičním způsobem, samozřejmě anglicky. Při pozdravu pokoje jsem nevěděla, co říct, a tak jsem promluvila česky, jak je u nás zvykem. A lidé se tomu ani nepodivili, přijali nás vlně. Tak jsme prožili pěknou hodinu s pocitem vzájemné blízkosti. Neobvykle na nás působila jen velká americká vlajka zavěšená do prostoru kostela. A ještě něco působilo zvláště – v kostele se platilo vstupné.

Další neděle jsme se vypravili do kostela Africké metodistické episkopální církve v místě bydliště. Doufala jsem, že to je ta pravá církev s gospelovými zpěvy. A nemýlila jsem se. Když jsme přicházeli ke kostelu, už na nás kynula starší žena a zvala nás dovnitř. Měli jsme dojem, že do začátku bohoslužby zbývá ještě čas, ale vstoupili jsme právě doprostřed modlitebního shromáždění. Převažovali lidé tmavé pleti, všichni velmi svátečně oděni. Rozuměla jsem málo, ale vnímala jsem soustředěnou atmosféru a upřímnost projevu modlitebníků. Na závěr jsme se všichni drželi za ruce ve velkém kruhu.

Krátkou přestávku využili lidé k rozhovorům a také s námi se přivítali. Následovala vlastní bohoslužba. Pastor, který už předtím vedl modlitby, přišel dopředu v taláru, ale sotva se pozdravil s nově přichozími, zase bohoslužebné roucho svlékl. Zůstal v tričku s nápisem: „BLACK LIVES MATTER“. Dodatečně zjišťuji, že se jedná o jméno organizace hájící rovnoprávnost černých občanů. Pak se ujal své role malý ženský sbor s vynikající sólistkou, doprovázený třemi instrumentalisty. K radostnému temperamentnímu zpěvu se postupně přidávali věřící, až celé shromáždění stálo a každý se připojil, jak uměl – zpěvem, tleskáním, pohupováním do taktu. Zpívalo se dlouho, až se zdálo, že to je centrem celé bohoslužby. Následovala modlitba a čtení Pisma. Když přišlo na kázání, shromáždění zvažnělo. Tématem byla pasáž z Pavlova listu, kde se píše o utrpení. Teprve z pastorovy promluvy jsme se dozvěděli, že během uplynulého týdne došlo k novému krveprolití. Zatímco při posledním incidentu střelil bílý na černého, tentokrát naopak muž černé pleti zabíjel bílé. Jakkoli málo rozumím mluvené angličtině, pochopila jsem, že pastor vyzývá k pokojnému postoji a zdůrazňuje, že proti zlu nelze bojovat dalším zlem. V následujícím modlitebním ztišení jmenoval oběti násilí a prosil o pokoj mezi lidmi všech barev pleti. Další společné zpěvy pak navodily znovu radostnější náladu. Texty se promítaly na stěnu, a tak jsme se mohli připojit aspoň k refrénu. Zajímavou formou probíhala sbírka. Zatímco vstupné se zde neplatilo, teď se vybíralo hned na tři účely. Věřící přicházeli středem a před zrak ostatních dávali peníze do tří košíků vepředu. Také nás vybidli, ať přispějeme. Nechápal jsem dobře, na co přispíváme, ale každý jsme něco dali.

Po skončení shromáždění se lidé srdečně zdravili, povídali si, objímali se. Také k nám přicházeli mnozí věřící, představovali se nám křestním jménem, ptali se, odkud jsme a jestli zase přijdeme a mnozí nás srdečně objímali. Bylo to dojemné. Vyfotili jsme se pak ještě s pastorem, který právě slavil narozeniny, ale nabízený narozeninový dort jsme zdvořile odmítli.

Náš pobyt v Kalifornii zahrnoval tři neděle. A tak jsme si do třetice vybrali Lutherskou církev – ta by mohla být trochu podobná té naší husitské. Lutherský kostel byl poměrně nedaleko. S budovou sousedila církevní škola. Teprve těsně před začátkem se kostel zaplnil lidmi různého věku. Farář byl celý v bílém a u varhan seděla asi jeho manželka. To jsme usoudili podle shodného příjmení. Tak jako jinde, i tady jsme totiž měli k dispozici tištěný pořad bohoslužby i se jmény účinkujících, takže jsme se dobře orientovali. V první části oslovil duchovní děti, které seděly v první řadě. Jeho promluva měla formu rozhovoru o krátkých biblických větách vytištěných velkým písmem na listech papíru. Pak byly děti propuštěny do místnosti, kde měly vlastní program. Pokračovala liturgická bohoslužba s večerí Páně podobojí, ke které jsme však přistoupit nemohli. Některé prvky bohoslužby připomínaly ještě předkoncilní katolickou bohoslužbu. Kněz stál například určitou dobu zády k lidu. Přece však jsem našla jednu shodu s naší církví. Zpívala se píseň na stejný nápis jako naše Ó sešli pravdu svou.

Nejhezčí zážitek jsme měli po skončení bohoslužby. Při loučení se k nám přihlásila starší milá dáma a přiznala, že její rodiče pocházeli ze Slovenska. Slovenštinu už paní Ida zapomněla, jenom ještě znala píseň Nad Tatrou sa blýska. Tak jsme si v předsáli společně zanotovali slovenskou hymnu. Ostatní to netušili, jinak by jistě zůstali stát v pozoru s pravíci na hrudi.

Naše sonda do náboženského života v Kalifornii by mohla jistě pokračovat. A nejen na půdě křesťanské. Zahlédli jsme několik stánků jiných náboženství. Při troše hledání bychom našli budovy s nápisy hebrejskými, arabskými či korejskými. Povšimli jsme si mimo jiné aut s cedulkou COEXIST, což je hnutí usilující o vzájemnou toleranci mezi náboženstvími. Písmena toho nápisu byla upravena do jednotlivých symbolů – například C jako půlměsíc, E jako Óm, T jako kříž. Nasbírali jsme tedy spoustu povzbudivých dojmů. Nezbyvá než si přát, modlit se a přispívat podle svých sil ke všemu dobrému mezi lidmi bez rozdílu.

Radana A. Váňová

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ROZHODNUTÍ PRO KRISTA

V textu jsou vynechané dvojice písmen. Najdete je v nápovědě, ovšem v nesprávném pořadí.

S..T .. J..Í..V.. U..D..K.. N..Í S..D.. R..HO..U..

Nápověda:

EŽ, TÁ, NA, NÍ, ŠO, DN, ČE, SE, NÉ, EN, TÍ, ÝM, EM, OZ

(Řešení z minulého čísla: Každý, kdo se povyšuje, bývá ponižen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.)
Jana Krajčířiková

Týdeník Církve československé husitské

Český zápas

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wucherlova 5, 160 00 Praha 6

Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Břeňová, redaktori: PhDr. Václav Drašnar, Mgr. Ervín Kukuczka, grafik: Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@csch.cz

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna, distribuce: A.L.L. production s.r.o., Ve Žlíbku 77, 193 00 Praha 9 - Horní Počernice

MK ČR E 127 ISSN 0323-1321

Předplatné: Mgr. F. Brynych, tel.: 220 398 117, e-mail: frantisek.brynych@csch.cz. Reklama: A.L.L. production, Call centrum - tel.: 840 306 090